

Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-362/13, C-363/13 και C-407/13

Maurizio Fiamingo κατά Rete Ferroviaria Italiana SpA, Leonardo Zappalà κατά Rete Ferroviaria Italiana SpA και Francesco Rotondo κ.λπ. κατά Rete Ferroviaria Italiana SpA

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Ορίζοντας μέγιστη διάρκεια ενός έτους για τις διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου των ναυτικών και μη προβλέποντας επιτίμημα σε περίπτωση καταχρηστικής χρησιμοποίησης τέτοιων συμβάσεων, η ιταλική νομοθεσία συμμορφώνεται προς τις αρχές του δικαίου της Ένωσης

Τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προβαίνουν σε κατά περίπτωση εξέταση ώστε να διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω συμβάσεις δεν χρησιμοποιούνται από τους εργοδότες καταχρηστικώς

Στην Ιταλία, οι συμβάσεις ναυτικής εργασίας διέπονται από τον κώδικα ναυσιπλοΐας που ορίζει σε ένα έτος τη μέγιστη διάρκεια των συμβάσεων ορισμένου χρόνου και επιτάσσει τη μνεία της ημερομηνίας έναρξεως και της διάρκειας της συμβάσεως. Συμβάσεις συναπτόμενες για διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους μετατρέπονται σε συμβάσεις αορίστου χρόνου. Σε περίπτωση συμβάσεων συναπτόμενων για ορισμένη διάρκεια ή για ορισμένα ταξίδια, η παροχή εργασίας θεωρείται αδιάλειπτη όταν μεταξύ των δύο συμβάσεων μεσολαβεί διάστημα όχι μεγαλύτερο των 60 ημερών. Αυτές οι σχέσεις εργασίας δεν εμπίπτουν επομένως στη νομοθεσία που θεσπίστηκε ειδικώς για την εφαρμογή της συμφωνίας-πλαίσου για την εργασία ορισμένου χρόνου, συναφθείσα μεταξύ των διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα¹, που καθορίζει τις γενικές αρχές και τις ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με την εργασία ορισμένου χρόνου και θέτει ένα γενικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισεως των εργαζομένων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου.

Οι Maurizio Fiamingo, Leonardo Zappalà, Francesco Rotondo και οι λοιποί διάδικοι είναι ναυτικοί εγγεγραμμένοι στο μητρώο εργατών θαλάσσης. Μετά το έτος 2001, ναυτολογήθηκαν από την Rete Ferroviaria Italiana (RFI) με διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου συναφθείσες για ορισμένο ή ορισμένα ταξίδια και για διάστημα έως 78 ημέρες. Οι εν λόγω ναυτικοί είχαν εργασθεί σε οχηματαγωγά πλοία προκειμένου να εκτελέσουν δρομολόγιο μεταξύ Σικελίας και Καλαβρίας (Messina/Villa San Giovanni, Messina/Reggio Calabria). Εργάσθηκαν στην υπηρεσία της RFI για διάστημα μικρότερο του έτους, λαμβανομένου υπόψη ότι διάστημα *μικρότερο* των 60 ημερών μεσολαβούσε κάθε φορά μεταξύ δύο συμβάσεων.

Εκτιμώντας ότι οι συμβάσεις εργασίας τους ορισμένου χρόνου είχαν λυθεί παρανόμως, οι προαναφερθέντες ναυτικοί ζήτησαν από ιταλικό δικαστήριο την ακύρωση και τη μετατροπή τους σε σχέση εργασίας αορίστου χρόνου. Ζήτησαν, επίσης, την επανένταξή τους, καθώς και καταβολή αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν.

Εκδικάζοντας τη διαφορά σε τελευταίο βαθμό, το Corte di cassazione (ακυρωτικό δικαστήριο, Ιταλία) ερωτά το Δικαστήριο αν η συμφωνία-πλαίσιο εφαρμόζεται στις σχέσεις εργασίας που συνάπτονται στον ναυτιλιακό κλάδο και αν επιτρέπεται εθνική νομοθεσία η οποία (i) προβλέπει ότι οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου πρέπει να ορίζουν τη διάρκεια της συμβάσεως (και όχι τη λήξη της), (ii) θεωρεί μόνον τη μνεία του ή των προς εκτέλεση ταξιδιών ως αντικειμενική δικαιολόγηση και (iii) προβλέπει τη μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε σχέση εργασίας αορίστου χρόνου όταν ο εργαζόμενος απασχολήθηκε *αδιάλειπτως* για διάστημα

¹ Οδηγία 1999/70/EK, του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ L 175, σ. 43).

μεγαλύτερο του ενός έτους (θεωρουμένης της σχέσεως εργασίας ως αδιάλειπτης όταν μεσολαβεί μεταξύ των συμβάσεων διάστημα όχι μεγαλύτερο των 60 ημερών).

Στη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχάς ότι το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας-πλασίου καταλαμβάνει το σύνολο των «εργαζομένων ορισμένου χρόνου», ανεξαρτήτως του δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα του εργοδότη, και ότι οι συμβάσεις των ναυτικών δεν αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας-πλασίου.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει, επομένως, ότι εργαζόμενοι όπως οι επίμαχοι εν προκειμένω (ήτοι εργαζόμενοι οι οποίοι, απασχολούμενοι ως ναυτικοί βάσει διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, πραγματοποιούν σε οχηματαγωγά πλοία δρομολόγιο μεταξύ δύο λιμένων ευρισκόμενων εντός του ίδιου κράτους μέλους) εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας-πλασίου, καθόσον η συμφωνία αυτή δεν αποκλείει κανέναν ιδιαίτερο κλάδο από το πεδίο εφαρμογής της.

Το Δικαστήριο προσθέτει ότι η συμφωνία για τη σύμβαση ναυτικής εργασίας του 2006 («CTM 2006»), η οποία προσαρτάται στην οδηγία για τη ναυτική εργασία², δεν εφαρμόζεται επί ναυτικών που απασχολούνται σε πλοία τα οποία κυκλοφορούν αποκλειστικά σε εσωτερικά ύδατα (όπως ισχύει εν προκειμένω). Η CTM 2006, όπως και οι άλλες πράξεις της νομοθεσίας της Ένωσης για τον ναυτιλιακό κλάδο, δεν περιέχει κανόνες που αποβλέπουν στη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων έναντι των εργαζομένων που απασχολούνται με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου ή στην αποτροπή της καταχρηστικής χρησιμοποίησεως διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου.

Συνάγεται ότι, για τους ναυτικούς, εφαρμόζεται κάθε άλλη ειδικότερη διάταξη εν ισχύ στην Ένωση ή διάταξη που τους παρέχει μεγαλύτερη προστασία. Τούτο ισχύει στην περίπτωση της συμφωνίας-πλασίου.

Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, **καθώς η συμφωνία-πλαίσιο δεν περιέχει διατάξεις σχετικά με τα τυπικά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στις συμβάσεις ορισμένου χρόνου**, η Ιταλία είχε τη δυνατότητα, από απόψεως δικαίου της Ένωσης, να προβλέψει στη νομοθεσία της ότι πρέπει να **ορίζεται μόνον η διάρκεια της συμβάσεως (και όχι η λήξη της)**.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, στη συνέχεια, ότι η συμφωνία-πλαίσιο θεμελιώνεται στην ιδέα ότι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της προστασίας των εργαζομένων είναι η σταθερότητα της απασχολήσεως. Προκειμένου να αποτραπεί η καταχρηστική χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, η συμφωνία-πλαίσιο επιβάλλει στα κράτη μέλη την πρόβλεψη **είτε αντικειμενικών λόγων** που δικαιολογούν την ανανέωση της συμβάσεως **είτε της μέγιστης συνολικής διάρκειας των συμβάσεων ή ακόμη του αριθμού των δυνατών ανανεώσεων της συμβάσεως**. Αντιθέτως, δεν τους επιβάλλει την υποχρέωση να προβλέπουν τη μετατροπή των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου και δεν επιβάλλει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνεται χρήση συμβάσεων αορίστου χρόνου, **υπό την προϋπόθεση ότι το εθνικό δίκαιο – οποιοδήποτε μέτρο και αν επιλεγεί – θα διασφαλίζει την αποτελεσματική αποτροπή της καταχρηστικής χρησιμοποίησεως συμβάσεων ορισμένου χρόνου**.

Οι εθνικές αρχές οφείλουν, επομένως, να λαμβάνουν μέτρα αναλογικά, αποτελεσματικά και αποτρεπτικά για να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων που έχουν θεσπισθεί κατ' εφαρμογή της συμφωνίας-πλασίου.

Κατά το Δικαστήριο, **η ιταλική νομοθεσία ανταποκρίνεται στις επιταγές αυτές, καθώς προβλέπει τόσο ένα αποτρεπτικό μέτρο** (μέγιστη διάρκεια ενός έτους για τις διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου) όσο και ένα **επιτηρητικό μέτρο σε περίπτωση καταχρήσεως** (μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε σχέση εργασίας αορίστου χρόνου, όταν εργαζόμενος απασχολήθηκε αδιάλειπτως από τον ίδιο εργοδότη για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους).

² Οδηγία 2009/13/EK του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2009, για την εφαρμογή της συμφωνίας που συνήψαν η Ένωση Εφοπλιστών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ECSA) και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία των Ενώσεων Εργαζομένων στις Μεταφορές (ETF) σχετικά με τη σύμβαση ναυτικής εργασίας του 2006 και για τροποποίηση της οδηγίας 1999/63/EK (ΕΕ L 124, σ. 30). Η οδηγία αυτή εφαρμόζει τη συμφωνία για τη σύμβαση ναυτικής εργασίας του 2006.

Όταν καλούνται προκειμένου να αποφανθούν επί διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξετάζουν όλες τις περιστάσεις της υποθέσεως, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των διαδοχικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί με το ίδιο πρόσωπο ή για την εκτέλεση της ίδιας εργασίας, προκειμένου να αποκλείουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιούνται καταχρηστικά από τους εργοδότες οι συμβάσεις αυτές.

Το Δικαστήριο διευκρινίζει, επίσης, ότι θα μπορούσε να διαπιστωθεί κατάχρηση σε περίπτωση που η μέγιστη διάρκεια υπολογιζόταν με βάση, όχι τον *αριθμό των ημερολογιακών ημερών που καλύπτουν οι συμβάσεις*, αλλά με βάση τον *αριθμό των ημερών πραγματικής παροχής υπηρεσιών* από τον εργαζόμενο (ιδίως όταν ο αριθμός των ημερών πραγματικής παροχής υπηρεσιών είναι σαφώς μικρότερος από τον πρώτο λόγω της μικρής συχνότητας τωνδρομολογίων).

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582